

Pernaki Mihály

60.513

munkás-
felvétel
vincs!

Pompeii, Italy

2

Perneki Mihály

Munkásfelvétel nincs!

Telefon: 114-884.
Budapest, V., Pannónia-u. 3.

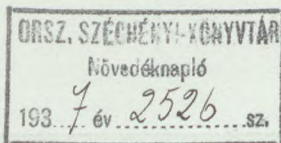
A szerző kiadása, Budapest, 1936.

Minden jog és felelősség a szerzőt illeti

60513

Viktória-nyomda, Budapest VII, Király-u. 3.

A vers útja

Leütöttem fejéről a királyi koronát,
frigiai sapkát nyomtam a helyére,
megragadtam esuklóját, húztam magam után pincelakásokba,
megszagoltattam vele a salétromos falak penészét,
prüszkölt, tiltakozott, szeme térdig úszott a rémületben, —
orron, szájon vertem,
s úgy ahogy volt bőgő pofával húztam tovább, —
az emberek utánunk néztek és fejüket esóválták.
Gyárba cipeltem, — reszketett az undortól, —
égre sandított nap, hold, hajnalpír kollegáit kereste
belerúgtam, hogy kétfelé repedt a nadrágja, —
feleselni próbált,
kiütöttem rímekbe nyafogó fogait,
húztam tovább szeméttelre, menhelyre, akciókonyhákhoz,
munkaközvetítők munkanélküliei közé,
kilátszó meztelenségére ujjal mutattak az uccabetyárok.
Hetekig éheztettem, szomjajztattam,
ágynemű nélkül aludt a puszta földön,
ha melege volt pokrócot dobtam rá,
ha fázott lehúztam róla,
rumon és kokainon fonnyadó nőket szabadítottam rá,
végül elvittem az öreg Prózához kezét csókolni, —
még volt ereje a disznónak, nekem esett s összekarmolt.
Erre vertem el csak betyárul,
összetörtem esontját, kinyomtam szemét,
ütöttem, míg eszméletlenül össze nem esett.
Sokáig élet-halál közt lebegett,
végül mégis felgyógyult
s ha nem is hasonlít régi fajankós őséhez,
acélosabb lett mint göthös elődei
s ha dacosan bár, de megbékült
s jobban érzi magát a Martin-kemencék fényénél,
mint a holdvilágnál.

Lábak

Milyen országban volt, milyen városban,
milyen nyelven zsongott a pályaudvaron a tömeg?,
— nem tudta. —

Mikor a koesi alvázára surrant
„Bukarest—Szófia—Konstantinápoly“ állt a vagon oldalán,
azóta többször tolattak,
többször mozdonyt váltottak,
többször táblát cseréltek,
többször megkongatták a kerekeket,
többször volt éjjel,
többször volt nappal,
csak az ő élete akadt fel valahol a levegőben
ég és föld között lebegve.

Nem tudott semmit, csak azt, hogy éhsége elől menekül,
talán őt,
talán hat napja kuporgott az alváz szegletében,
hat nap óta zakatolt idegein a sín: „katt-katt“,
hat nap óta várta, mikor hull szét meglazult csontja
a százkilométeres iramban,
hat nap óta csak lábakat látott,
mintha az emberek elvesztették volna fejüket,
hat nap óta maga sem tudta mit akar,
kiszállni, vagy hureoltatni magát,
míg erőtlenül le nem zuhan
valami ismeretlen ország vasúti töltésére.

Talán hat, talán hetedik nap tizenkettedik órájában
kizavarta a feneketlen éhség
a pályaudvaron sétáló nemzetközi gyors utasai közé,
kik észrevették a kerekek közül kiténfergő,
alváz vasainak szorításától görnyedt,
éhségtől kirojtosodott belü „vasúti csalót“,
neki estek a lábak, rúgták és rúgták,
nehogy büntetlenül megszökhessen,
a nők tapsoltak örömben
a nem mindennapi látvány felett,
a férfiak vad hahotában törtek fel
miden jólirányzott rúgás után,
örömmünnetet ültek húsán, csontján,

míg véres hab nem kezdett ömleni száján
az eszeveszett lábak pergőtüzében,
de rúgták tovább,
s Lupu Ávrám román munkás eszméletlenül terült el
a lábak előtt,
a fej nélküli,
a szív nélküli.
értelem nélküli.
gonosz, bestia lábak előtt,
kik mindaddig fognak rúgni,
míg ki nem húzzák talpuk alól a földet.

Tetűkirályok

Az egyiknek harminc ilyen alattvalója volt
a lágymányosi partról,
másiknak huszonhét a rákosi mezőkről,
harmadiknak ötvenhárom a Dühöngő telepről,
napközben különböző helyeken szétszórtak belőlük párat,
a tetűjobbágyok keveredtek, nősültek, szaporodtak,
váltak, verekedtek, útlevel nélkül esavarogtak,
ha fáztak, meghúzták magukat valamelyik meleg zugban,
ha melegük volt, kiültek gallér, kezelő peremére
s nagyokat röhögtek az emberek szemébe
amint csámpásan rohángásztak,
mintha puskaapor lenne a fenekükbe.

Gazdájuk királyi göggel ütött le alkalmas estén,
alkalmas helyen, alkalmas világítás mellett
ezekből a higanyvérű emlősökből,
zsebeiből kieszedte a különféle szemetet,
melyre csak azért volt szüksége,
hogy emberi rangjához méltón ne haljon éhen,
mert „embertársaitól” ugyan megtörténhetett volna ez a csoda.

A tetűkirályok harcban álltak többi kétlábú társaikkal,
más hijján tetveiket indították harcba ellenük,
kéjesen potyogtatták széjjel őket
villamos, autobus megálló közelébe,
pályaudvarok várótermébe, díszkertek padjain
s ahol megjelent a tetű lógó fejével
monoklis buta szemével, harc indult ágy, bútorok, ruhák ellen,
forró víz, terpentin szagával volt tele a ház,
elefántot csináltak a kis tetűből,
míg királyi gazdájuk lábszárát kapargatta a város alján
és nem tudta mi az öntudatosnak lenni.

Névtelen

Valahányszor találkozom vele,
nagyot köszönök neki előre.
Hol született, hogy hívják, vannak-e hozzátartozói,
miből él, milyen a családi állapota?
— senkisémet tudja.

Egy tüntetésnél megsebesült,
kórházi fejlapján Kovács Gábor állt,
születési bizonyítványa Horvai Géza névre szól,
bemutatkozásnál Szalai nevet mond,
munkakönyve Petrás névre van kiállítva,
egyetemi képesítését Frölich név alatt nyerte,
tüdőbaját Kozák név alatt gyógyíttatja,
bejelentőlapján Csigai név áll,
Ürmösi név alatt raboskodott mint politikai fogoly.

Okos és fanatikus,
de mindig tudja mit akar és hová lép.
Otthon van a parasztkunyhóban,
szakszervezetben, gyárban, kávéházban,
ismeri az ifjúmunkást, polgárt, arisztokratát,
autót, repülőgépet, mozdonyt vezet, lovagol,
árult ujságot, sóskeflit,
hat nyelvet beszél,
időnként fényes éttermekben monoklival vacsorázik.

Ha rosszul viselkednek a proletárok,
szidja őket mint a bokrot,
ha jól, nem ujjong, mint várná az ember,
csak megsimogatja a kezét,
mintha ujjai nyomán simult volna el a baj.
Élete nem az övé, kölesön kapta,
sohsem tudja melyik pillanatban kell visszaadnia.

Valahányszor találkozom vele, megemelem a kalapom.

Két szem kockacukor

Szenved egy gyerek.

Apja summás, anyja summásné.

Summáséknál általában szenvednek a gyerekek.

De ez beteg.

Leselkedik elég nyavalya a summáspatrik körül.

Lázás.

Zihál.

Félrebeszél.

Igen, félrebeszél, — limonádét kér.

Summáséknél limonádét? Mégha beteg is.

Pénz,

Ékszer.

Perzsaszőnyeg nincs.

Nem is volt.

Még egy koszos rongypokróc sem,

mit a házaló zsidónak el lehetne adni

egy citromért és két szem kockacukorért.

Summásnak summás az ismerőse.

Választáskor az urak is.

Máskor? Hagyjuk a holtakat.

Az egész falu summásának nincs

egy citromja és két szem kockacukorja.

De ettől még nem megy le a láz,

nem szűnik az égető szomjúság.

A beteg tovább kér. Limonádét.

Summáséknál limonádét? — Félrebeszél. —

Honnan szedi?

Miért ragaszkodik hozzá ilyen makacsul?

Talán az iskolában tanította meg rá a tanító?

Vagy a leselkedő halál biztatja?

Az anyja lótfut citromért, cukorért.

A beteg a süket falaktól kér.

Apja?

Ki tudja az ország melyik részében

kinálgatja munkára gémberegett tagjait.

Szomszédok, — szintén, —

Szomszédasszonyok?

Saját bajuk elől sem tudják a fejüket elhúzni.

Vigasztalják: — „Jót tesz vele a halál“,
„Minek is él szegény ember a földön?“

Igy. Szószert.

Az anya lőt-fut tovább.

A boltot elkerüli messzire, mert tartozik.

A hentest elkerüli messzire, mert tartozik.

A vendéglőt elkerüli messzire, mert tartozik.

A gazdákat elkerüli messzire, mert tartozik.

A summások mindenkinek tartoznak,
mégis a summásoknak tartozik mindenki.

Hol fog ez az asszony citromot és cukrot szerezni?

Nevetséges. Sehol.

Majd ha a kölesönt visszafizetik.

Választás

Sár, por, kosz, bűz, tüdővész, vérhaj, angolkór,
rossz út, vadvizek, ötven fillér napszám,
adóhátralék, javasasszony, — választás. —

Autóberregés, komázás, kézrázogató, etetés, itatás,
ha nem tetszik „ide állj“, „oda állj“, „ne pofázz“.

Mikor mindegyik jelölt kiszórta magából a jólét özönét,
felállt a régi „egyhangulag“ választott képviselő,
őszintén ledobta magáról a fügefalevelet:
Polgártársak! Eddig én képviselitek benneteket,
nem tagadom, nem csináltam semmit,
de legyetek nyugodtak, ha mást küldtek,
az sem csinál semmit.

Mit tehettek?,
újra megválasztották „egyhangulag“.

Látomás

Rozi néni göresöktől gyötörve hánykolódott vackán,
amit a vacsorára elfogyasztott babfőzelék okozott
s mint szokott lenni ilyenkor: össze-vissza fantáziált,
„lelki szemei“ előtt különféle hazug zagyvaság vonult el,
míg nagy nyögés-nyöszörgés között el nem aludt.

Reggel kótyagosan ébredt,
látomásai nem tisztultak, gyomra égett,
nagy kortyokban védte a vizet a kút vedréből,
egyszerre csak odafordult Gazsi bácsi nevű párjához,
hogy ő Szűzmáriát látja a kút fenekén.

Párja mondott egy cifrát a látásra vonatkozólag,
de addig erősgette Rozi néni,
míg párja gondolkozni nem kezdett,
hogy asszonya, — kinek ütődöttsége miatt,
egész életén keresztül hasznát nem vehette,
ezzel az ötletével ki húzhatná őket a vízből.

Elhíresztelte a faluban a látomást,
azok tovább a vármegyében,
ismét tovább az országban,
tódult a nép mint kiadós években a bolha,
látni ugyan egy-kettő kivételével
a zavaros víznél egyebet nem láttak,
de ez elég volt, hogy ezrekből bolondot csináljanak,
ömlött a pénz,
csendőr, rendőr nem tudta visszatartani a sok kíváncsit,
Gazsi bácsiék tényleg ki lettek a vízből,
végre a hatóság megelégte a búcsújárást,
mert félő volt,
hogy adó helyett Gazsi bácsiékhoz hordják a pénzt,
— betemettené a kutat. —

Népművelődés

A kisbíró egész héten keresztül
dobszóval tudatta a falu lakosságával,
az esküdtek házról-házra járva szóbelileg értesítették,
a községházán feltűnő helyen írásbelileg állt,
hogy egy Kelemen nevű úr Pestről
népművelődési előadást fog tartani
a „Helyes táplálkozásról“.

A ninestelenek egymásnak adták a kilincset a községházán
s az írnoctól affelől érdeklődtek,
hogy a táplálkozás gyakorlati bemutató lesz-e,
vagy csak úgy szóbelileg?

Mikor megtudták a lesújtó eredményt, hogy csak „szóbelileg“
cuppogós szitkokat hagytak hátra Kelemen úr részére
és haza baktatták magukat.

A gazdák pár napi töprengés
és tarkó kaparás után kisütötték,
hogy új adót akarnak bevezetni:
„Táplálkozási adót“,
becsuktak ajtót, ablakot, kis és nagy kaput,
hogy azon emberfia be ne juthasson
s a fazékba nézzen mi és mennyi fő benne,
a cselédnek még keyesebbet adtak enni,
nehogy eldicsekedjen jóllakottságával,
s kivessék rájuk a „Helyes táplálkozási adót“.

Az előadás estéjén a községháza kivilágított dísztermében
a kítűzött időben csak a községi rendőr őgyelgett,
később jött a jegyző feleségestől,
meglátszott rajtuk a helyes táplálkozás,
nemsokára belépett az előadó, szintén helyesen táplálva,
adóügyi jegyző, földbirtokos, gazdatiszt, — szintén,
a malomellenőr szintén jól táplált és fejlett,
nem szólva a tisztelendő atyáról,
s ezzel be is telt a hallgatók létszáma.

Távol maradt a falu, aki nem előadásra,
hanem munkaalkalomra és kenyérre volt éhes,
hogy a csontjáról lepálott húst megemberelje,
mert még egy-két ilyen előadás
s az előadók is gondolkozhatnak,
ha helytelenül is, de mivel táplálják magukat,
mert nem lesz mit a falvakból adóba elvinni.

Munkásfelvétel nincs!

Nem is lesz, nem is lehet,
számadásukban kettő szorozva kettővel:
nekik négy,
nekünk három,
övék négy fejében az osztalék,
mienk három fejében a munkanélküli.
A hiányzó egyből kifli lesz, angol szövethől ruha, —
másik oldalon rohamleves,
becstelen bűnöző, becsületes nyomorgó,
öngyilkos, kitartott,
örökké munkát kereső, vagy segílyt váró,
családirtó, fantáziagyáros, háborúért imádkozó,
sztrájktrő, spicli, koldus és egyéb rendőri rovat.
Háborúban eltűnik a csunya tábla,
hogy „Munkásfelvétel nincs“,
a hús ára felszökken a diplomácia mészárszékén,
beszentelik, bevagonirozzák őket,
lesz komiszruha, koszt, zsold, eltűnt, fogságbaesett,
vagy egyszerűen csak „elesett“,
hogy a gáz ette ki a szemét, vagy belét a gránát
nem fontos,
mert „Munkásfelvétel nincs“ fejében
szabad bemenetele lesz a mennyországba.

Soroksári út

Itt lakik Zombori János kovácssegéd

háborús lueszával,

Kökény Imre malommunkás

békebeli, de nem megvetendő tuberkulózusával,

kívülük még ezrével nyüzsögnek a Zomborik s Kökények

hol egyik, hol másik van munkanélkül,

de legtöbbször mind a kettő.

Életük úgy folyik, mint ahogy szokott ilyen helyen:

— a bacillusokat hízlalják, —

gyermekkorukban nem taníthatták meg egyre-másra szüleik,

többek közt, hogy a Soroksári úton

nem tanácsos cigarettát közösen szívni,

mert mint itt is a csutkák révén

a tüdőbajos átvette amaz lueszét,

a lueszos meg emez tüdőbaját.

Mikor észrevették, hogy a bacillusok két oldalról marják őket,

tisztában lettek életük értékével,

pár év és mehetnek a „föld alá ibolyát szagolni“,

mert gyógyulásról megint nem lehet beszélni a Soroksári úton

ha van is ingyen orvos, nincs gyógyszer,

a rendelésre is el kell menni,

télen hideg van, nincs cipő, rossz a ruha,

nyáron hol itt, hol ott jobban akad egy kis munka.

Az idő múlik, a bacillusok híznak, a test romlik,

Zombori közösháztartásba lépett szobaasszonyával,

Kökény is fogott magának egy élettársat,

osztogatják tovább bacillusukat,

„egye fene, lesz ahogy lesz“ — gondolják,

az ágy nyomorát úgy ahogy megoldották,

már ahogy ilyesmit is meg lehet oldani a Soroksári úton,

a többi a fenére bízták,

ami bizony Kökények és Zomborik nélkül

nem oldott — és — nem oldhat meg semmit.

Cselédszoba

Az asztal rossz, szék rossz, ágy rossz,
szekrény nincs, függöny nincs, mosdó nincs,
kályha nincs, levegő nincs,
a fal koszos, a padló koszos, ágynemű koszos,
másnak hat szobát surol és kefél,
sajátja koszosan gubbaszt.

Egy elemi, két elemi sír ezekben a lyukakban,
sokszor gazdájuk is velük zokog,
ne sírjátok cselédszobák, —
fogtok ti még fejkendősen egyetemre is járni.

Kazán

Ugy az optimizmussal, mint a pesszimizmussal
bevertük már fejünket.

Igaz, hogyha kezünket összetesszük
és gondolatban kellemesen vakaródzunk
„az idő akkor is nekünk dolgozik“,
de akkorra múmiák leszünk a nélkülözéstől
és hasunk a hátunkhoz szárad,
viszont az is igaz,

„mit számítok én a százezrek közt?“.

Százezerből ötvenezer az előbbi,

harmincezer az utóbbit mondja

s csak húsezer az, aki vérével fűti egymást.

Tudni és tanítani kell; fűteni és fűttetni,

mindenkit helyére kell állítani,

odaadni kazánját,

lapátot a kezébe és gyerünk;

— tüzelj. —

Ha csak hat atmoszférád van,

ne ordíts, hogy szétmegy a kazán,

ha tized van,

ne nyafogj, hogy hideg a kazán.

Mindkettő helytelen.

A gépek ezért nem tudnak indulni.

Felelős vagy érte.

Ne nyafogj.

Ne röhögj.

— Tüzelj. —

Tulkok

Valami pénzről hallottak harangozni,
mint az az anekdótabeli asszony a répáról és tökről
s nekik is az volt első szavuk:
„Hol lakik az az ember?“

A jobboldalon már nem kellettek,
dac, mellőzöttség, zavaros ismeretek,
szereplési vágy, áthajtotta őket balra,
hibájukon kívül mást nem hoztak magukkal,
meggyőződést, vagy más effélét akarva sem,
mert sohasem rendelkeztek ilyes holmikkal.

Csodálkoznak, hogy gyanakodva
és nem zászlódísszel fogadják őket,
de szegény proletároknak
már annyi keserű szájíz csínáltak,
hogy tulokvonuláskor joggal helyezi készenlétbe:
kapa, kasza, kalapácsnyeleit.

Lázadó ő is kétségtelen,
láza a fürdőszobáért, cselédért, hat tál ételért,
melyből kiszórták politikai hitsorsosai,
s ha megkapta?,
a széplelkek Mekkájába zarándokol
s a magántulajdon tevéjét védi körmeszakadtáig.

Előad, ágál, vitatkozik,
témája, mint tudása, zavaros,
„Volt-e Ádámnak köldöke?“, — s más hasonló,
mert „Ő“ a mozgalom szempontjából
fontosnak tart ilyen köldökvizsgálatot.

Ők a proletárok legyei,
mindig visszaszállnak a mézre, bárhogy zavarják is,
ők a bárányhimlő,
melyen már szerencsésen keresztül estünk,
ők a kis naivok,
akik hirdetik, hogy más osztálytól át kell venni a jót,
nem veszik észre, hogy ott már csak rossz van,
s inkább azok is tőlünk vesznek át dolgokat,
ők az örökös pénzkölesönkérők „holnapig“

amit ebben a bűdös életben többet sohasem látsz,
ők az örök hivatkozók nagy teoretikusokra, —
csak elfelejtik,
hogyan azok elefántok voltak és nem tulkok.

Életbiztosítást szeretnének kötni a mozgalom révén,
mert szerintük a mozgalomnak el kell tartani tulkait,
mit lehet itt csinálni?,
kár vesződni velük,
vissza kell terelni őket a csordához,
honnán a tömeg közé keveredtek.

Jellem

Testükön jólszabott ruha,
ujjukon karika és egyéb gyűrűk,
házbérüket pontosan fizetik,
törvény és Isten tisztelők,
népbetegségben nem szenvednek,
büntetve nem voltak,
családfájukat Ádámig vezetik vissza,
a kultúrát betétnek használják,
mellyel szellemi lúdtalpukat gyógyítják.
Dél fele kelnek, fürdenek, esznek,
leszidják a cselédet, ez a napirendhez tartozik,
titokban házasságtörők és pikáns levelezőlap vásárlók,
templom után képesek valami szegény ördög
kivégzését végignézni,
mindennap friss virágot tűznek önteltségük gomblyukába,
mentesek minden „fertőzött“ tudástól,
szabad belépőjük van mindenhová,
általában olyanok, mint a többi emberek,
csak kikezdte őket a moly.

Kebelbarátok

Egy uccai „W. C. Urak“ helyiségében ismerkedtek meg,
mindegyik azon kezdte, hogy ő milyen jó ember
s milyen gonoszok a többiek,
„tisztelet a kivételnek“ — ez a másiknak szolt. —
Beszélgetés közben cigarettával kínálták meg egymást,
elmondták magukról s összrokonságukról ki fia, borja,
az egyiknek feleségét Erzsikének hívták,
másikét Macának,
persze ők is szeretni fogják egymást,
testi-lelki jóbarátokká vedlenek, mint tavasszal a majmok.
Két hétig ajándékokat hordozgattak egymásnak,
sülve-főve együtt voltak,
szőnyegre borították éjjeli-nappali titkaikat,
külön a férfiak, külön a nők,
természetesen otthon „kieserélték véleményüket“,
mivel „véleményük“ nem volt, hát az elmondott titkokat.
A harmadik héten az egyik,
ki húsz fillérrel több ajándékot vett a két hét alatt,
a kifecsegett „titkok“ révén
megsértette kebelbarátja feleségét,
az visszamondta az urának,
a férfiak „leparasztolták“ egymást,
a nők „letramplizták“, „dézsatündéreztek“,
testileg beavatkoztak egymás épségébe,
nyolc napnál idább az ágyat nyomták,
Rendőrség, Törvényszék, periratok, lőttek a barátságnak,
szombat volt,
hétfőn már újabb kebelbarátságot kötöttek,
de most nem „W. C. Urak“,
hanem egy telefonfülke előtti várakozásban.

Temetőőr és tanácsos

A temetőőr a kerepesi temetőben
teljesített szolgálatot,
ott is lakott,
reggel héttől este hatig
negyvenszer köszöntte el a feljebbvalóknak:
— „Van szerencsém, alázatos szolgálja“ —
s egyéb dolga híjján azt latolgatta,
ha az OTI tizenhatemeletes tornya összedőlne,
honnan tudnák meg a toloncházi rabok hány óra?

A tanácsos a rákoskeresztúri temetőben
teljesített szolgálatot,
ott is lakott,
délelőtt kilenctől délután kettőig
negyvenszer köszönt vissza
az öt üdvözlő szolgaseregnek:
— „Gyonisten“ —
ami az „Adjon Isten“-nek
tanácsnoki státuszban levő rövidítése.
Ennyi érdemmel zárult földi létük,
köszönetéssel és névaláírással járultak hozzá
az egyetemes kultúra fejlesztéséhez,
mit a hálás utókor
rangszerint jutalmazott is akképpen,
hogy a tanácsnok holttestét egész városon keresztül
zötyögtetve Rákoskeresztúrról
a kerepesi temetőbe hozták,
a temetőőrt ugyanilyen zötyögtetések közt
a Kerepesi útról Rákoskeresztúrra vitték,

Az orvos

Egy betegétől igyekezett haza a jámbor lélek,
midőn szilaj csoport közepében találta magát,
akik hevesen ágáltak, toporzékoltak,
kiabáltak, kalapjukat lengették,
— gondolta magában, hogy tébolyda van a környéken
s a bolondokat viszik sétálni az ápolók. —
Igyekezett kikeveredni közülük,
— hiába —
az egyik szilaj fickó nagyot ütött a vállára
s fülébe ordította: „Kiáltsd te is öregem: tempó Kö-Tö-Cő“.
— Persze, hogy bolondok —
állapította meg az orvos sajnálkozva,
kétségbeesetten kutatott, szemével az ápolók után,
„Kettő egy. Kettő egy. Győztünk“ — ordították körülötte,
kezdett ráébredni, hogy másfajta bolondok közé keveredett,
amennyire öreg hajtórúdjai engedték
teljes gőzzel igyekezett mennél távolabb,
— hiába —
tolták, sodorták, szemei karikát kezdtek hányni,
hol itt, hol ott harapott bele egy fiatal könyök,
footballabdának látta a tömeg fejét, nem bírta tovább,
összeesett, jópáran megtaposták, míg észrevették,
de ekkorra kimúlt a jámbor lélek,
ki emberek gyógyításából élt
s nem kaució alkalmazottak közvetítéséből.

Kormányválság

A kormány elnöke határozottan jóember volt,
átérezte a nyomorgók bűját-baját,
erélyes kézzel leszállította
a tej, kenyér, krumpli s egyéb népelelem árát,
zabigyerekeket törvényesítette,
munkanélkülieknek segélyt adott,
programját a változott időkhöz szabta,
tömören így fejezte ki:
— „Vasárnap minden szegény embernek
egy hízott ökör kell hogy főjjön a fazékjában
s vánkosa alatt egy zacsó aranyra kell lennie“. —

Igaz, hogy az ökörből csak a pacal került a fazékba,
zacsó arany helyett pedig zacsónyi poloska
ficánkolt a vánkosuk alatt,
de úgy ahogy megvoltak pacaljukkal s poloskájukkal,
mert eddig csak poloska volt pacal nélkül.

A kartellvezérek csak hunyorgattak,
nem tetszett nekik az egész dolog,
de görögtűznek vélték az egészet,
mert a politikában eddig nem volt szokás
az ígéretet teljesíteni,
— pacal ide, pacal oda, az is pénzbe kerül — mondogatták —
s eddig is megvoltak nélküle az emberek. —

Mikor megsokalták a kormányelnök „bőkezűségét“,
rátelefonált az egyik:
„Zolikám, meg vagy örülve?“
majd a másik:
„Zolikám, ki leszel rúgva a bársonyszékből“,
majd a harmadik:
„Ha nem szünteted be a munkanélküliek segélyezését
s más hasonló zöldségeket,
csatlakozom az előző érdekeltségekhez: „Repülsz“,
negyedik:
„Nem engedjük az országot tönkretenni“.

A kormányelnök kötötte az ebet a karóhoz,
hogy majd ő megmutatja öklét a kartell urainak,
kapkodott fűhöz-fához segítségért,

hogy letörje a kartellvezérek szarvát,
viszont azok csak úgy uzsonna közben elintézték,
Zolinak menni kell, ha akar, ha nem.

A gazdasági életben csináltak olyan felfordulást,
hogy minden lábbal állt az égnek,
eltűnt a pénz, az áru,
megszűnt az export-import,
krach, bessz zúgott végig az országon,
a tőzsdén kisemberek serege sirva tördelte a kezét,
mindenki megdermedt, — mi lesz, hogy lesz?
világháborút, forradalmat, világvégét emlegették,
a kormányelnök hanyat-homlok bukott ki a székéből.

A kartellvezérek csak nevettek a zúr-zavaron
megbízták a margarintröszt igazgatóját,
hogy alakítson új kormányt.

A poloskáken kívül visszavettek mindent
mit a jámbor, jóember adott
s Árgus-szemekkel vigyáznak,
hogy hasonló könnyelműség többé
a kormány részéről ne essék.

Családalapítás

Családi fészeknek összezsukható vaságyat vettek,
cipőkrémes dobozból tűzhelyet építettek,
mely szesszel volt hivatva táplálni a családi lángot,
végig cserkésztek a különböző kerületek
végeláthatatlan kapusorait,
kapukon a nyüzsgő cédulákat:
„Ágy kiadó tisztességes fiatalembernek“
„Magas termetre frakk eladó“
„Bútorozott szoba kiadó házaspárnak“
„Gépirás oldalanként nyole fillér“
„Fél zichej kiadó a zöcséges bót meleti suszternál“
„Ágyhely kiadó fiatal, gyermektelen házaspárnak“
— összezsillant a szemük —
bementek az ágyak, szalmazsákok,
ládák, kosarak, staniclik, szatyrok tömkelegébe
s megalkudtak heti három pengőbe.

Utána költözködtek,
az ember hóna alá kapta az ágyat,
az asszony szatyorba tette a családi tűzhelyet,
útközben négy fillérért szeget vettek,
új otthonukba beverték a falba,
ráagatták rongyaikat,
lefeküdtek,
a férfi elszívott az ágyban egy Leventét,
megvárták míg elfujják a lámpát
és három hasonló házaspárral, kik lakótársaik voltak
elkezdték családi életet élni.

Munkanélküli menyasszonyok

Húsukat leette az ágy anélkül,
hogy valakivel szívet cseréltek volna.
Jövendő párjuk hősi halált halt a „munka haremezején“
Bedoba, húsz fillér órabérbe,
ágyrajárásba, munkanélküliségbe,
könnyűszerrel gázoltak át rajtuk a szerelmi csöcselék
jó élettől fűtött motorizált férfitankjai.

Ezek ölébe már nem fog gyerek tollasodni,
ágyuk nagy lyukakkal tátong,
keresztül folyik rajta az élet,
a fészekből szemetesláda lett,
a „családi életet“ zsírért, kenyérért árulják.

Tarkójukon mégis a gond őszül,
füllüket rágja a megalázottság,
harci indulót fütyürész a szerelmi csöcselék ellen,
van aki megérti és lázad,
van akinek keresztül viszi a szél és tovább aljasodik,
s ezek szeme sohasem fog senkit pénz nélkül tegezni.

Egy vén színész halálára

Pályatársak voltunk hosszú éveken keresztül,
negyvenéves korunkra kormosfülű bölesek lettünk,
s te jobbnak láttad négy évtized után girhes tested felhúzni
egy kis vendéglő eldugott fájára.

Lehet, hogy oka volt a szesznek is,
mely már a legeldugottabb porcikádat is pocskékká marta,
de ennek használatában is az a bölesesség vezetett
mi közöttünk járja:

„Nem jó színész az, amelyik nem iszik“

Én most kimegyek a színről,

amit egykor Jupiter lámpával, alsó-felső rivaldával,
szuffitával, horizont és előfüggönnyel képzeltünk,
s hogy mit kaptunk helyébe, maradjon kettőnk titka.

Huszonötéves korodban már underodtál a nőktől s buzi lettél,
kis vendéglők, szállodák zugai s a természet szent öle
szomorúan köpött szembe e furcsa nászárt,
de te két fröccsel többet ittál,

harminc cigarettával többet szívtál

s szerencsétlenséged síró keservét pálinkába áztattad.

Magadon kívül násztársaiddal is sok bajod volt,
elették ételed, elitták italod, fekvőhelyedről kiszorítottak
s ha a „bestia“ már elveszéssel fenyegetett,
nekem könyörögtél,

hogy egy-két pofonnal szabadítsalak meg a „drágádtól“.

Többször leakartalak téríteni a pályáról,

hiába mondtam,

hogy tehetséged kilötytyentették a mosdóvízzel,

de ki bírja egy varjúval elhíttetni,

hogy nem ő a csalogányok királya?

Én csak egyszer haragudtam meg rád,

mikor a „Névtelen asszony Perrissard“-ját ágáltam a színen

s te a kulisszák mögül olyan illetlen dolgokat mutogattál,

hogy végig kellett röhögnöm a jelenetet

a közönség morgása közben.

Megpofoztalak. De te már annyira aljas voltál,

hogy behúzott nyakkal,

kutya alázattal túrted mint annyi mást;

cipőm takarítását, szeretőim kiszolgálását.

Ha nyugtalanságod, párkeresés,
ilyen vagy olyan botrány elsodort a társulattól,
gyalog vágta neki az országútnak,
összeszedtél rajta két-három hasonló esavargó kollegát,
végig„dariztátok“ a falvakat,
míg valahol meg nem rekedtetek s küldted a táviratot:
„Zálogban vagyok, csak még ez egyszer váltsál ki“.

Ismerted bolond szívemet,
hogy a kollegákért mindent megteszek,
s már a határban vártak a nagy, kézzel festett plakátok:
„Büszkeségünk, az x-i színház tagjának vendégjátéka“.

Az intelligencia estélyi ruháját keféltette egész nap,
hogy méltón jelenhessen meg magas színem előtt,
ha az előadás egyáltalában meg lett tartva
a bérletpénzek bekasszírozása után.

Azóta már én is otthagytam a pályát,
csak esetenként térek hozzá vissza,
ha gyötör a vágy a taps, a lámpa, a masztix szaga után,
míg az üres nézőtér, koplalás, marakodás észhez nem térít,
hogy temetőbe járok s az én csillagom is kelléktárba került.

Ne haragudj, hogy sírodhoz nem járok ki,
mi a frászt keressek ott,
te sem fogsz az enyémre virágot hordani,

Utam egy nagyobb színjáték felé vettem,
s ha előadjuk a darabot a sok tisztafejű szereplővel
a nagy színpadon újra játszani fogok.

Vádoltak padján

„Baloldali vezéreikk“

bőgitek felém parnasszus barmai,
mintha ti nem ugyanazt írnátok,
csak önimádástokban nem veszitek észre,
hogy „jobboldali vezéreikk“ szalad ki tollatok alól.
„Abszolút művészet“ után mekegtek,
mint a kecske a só után

s járjátok tovább a láneravert költők útját;
a holdat esaholjátok s hasraestek a földön.

Zörgésnek csak öreg, fogatlan kávééniket,
totyogós bácsikat indít meg,
kiknek e földön már csak ágytál,
s hamisfog problémáik vannak,
de én az ifjúságot lendítem menetelésre,
fegyvert adok a kezébe, az ellenség nyomára vezetem,
együtt nővünk jóban, rosszban,
nem áruljuk el egymást, sem az írást, sem az olvasót.

Kötelesség. Felelősség. Egyszerűség, — ez az én művészetem,
nekem nem királyi korona a szegénység,
sem Krisztus köpönyegje,
hanem agyramenő nyavalya,
tetvek melegágya,
mindenki lábakapcája,
revolver, méreg, Duna, utolsó fejezet.

Végeztem veletek irodalmi Róbert bácsik,
megyek az utamon tovább — s higyjétek el,
költőibb a hordó tetejéről igazságot hirdetni,
mint a parnasszusról számárságot.

TARTALOMJEGYZÉK

A vers útja	— — — — —	3
Lábak	— — — — —	4
Tetűkirályok	— — — — —	6
Névtelen	— — — — —	7
Két szem kockacukor	— — — — —	8
Választás	— — — — —	10
Látomás	— — — — —	11
Népművelődés	— — — — —	12
Munkásfelvétel nincs	— — — — —	14
Soroksári út	— — — — —	15
Cselédszoba	— — — — —	16
Kazán	— — — — —	17
Tulkok	— — — — —	18
Jellem	— — — — —	20
Kebelbarátok	— — — — —	21
Temetőőr és tanácsos	— — — — —	22
Az orvos	— — — — —	23
Kormányválság	— — — — —	24
Családalapítás	— — — — —	26
Munkánélküli menyasszonyok	— — — — —	27
Egy vén színész halálára	— — — — —	28
Vádlottak padján	— — — — —	30

Perneki Mihály megjelent munkái:

UCCAI KÖNYOMATOS	1932
AGYRAJÁRÓK	1933
2000 VOLT	1934
ÉG A GYAPOT	1935

